

VIII. évfolyam 2. szám 2016

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő
VIII. évfolyam 2. szám 2016

Megjelenik negyedévente
2016. augusztus 1.

Felelős szerkesztő

Bojtárné Lukácsik Mónika
lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya
Piaci Információs Osztály
Statisztikai Osztály
Pénzügypolitikai Osztály
Élelmiszerlánc Elemzési Osztály

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: (+36 1) 476-3060
Fax: (+36 1) 217-7037
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 1) 476-3060

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi	3
Állatvágások a hazai vágóhidakon	3
Termelői és feldolgozó értékesítési árak	4
Külkereskedelem	8
A műtrágya-értékesítés alakulása 2015-ben	9
Növényvédő szerek értékesítése 2015-ben	11
Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete	12
Öntözésjelentés 2015. év	13
Dísnövénytermesztés és gyógynövény-felvásárlás	15
II. Mi történt az agrárgazdaságban?	16
III. Szemelvények az AKI munkáiból	18
Az agrár-kockázatkezelési rendszer működésének értékelése 2014	18
Az élelmiszeripar pénzügyi helyzetének vizsgálata	18
A humán erőforrás helyzete a hazai élelmiszer-gazdaságban	19
GMO-mentes szójára alapozott takarmányozás kilátásai Magyarországon	19
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok	21

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

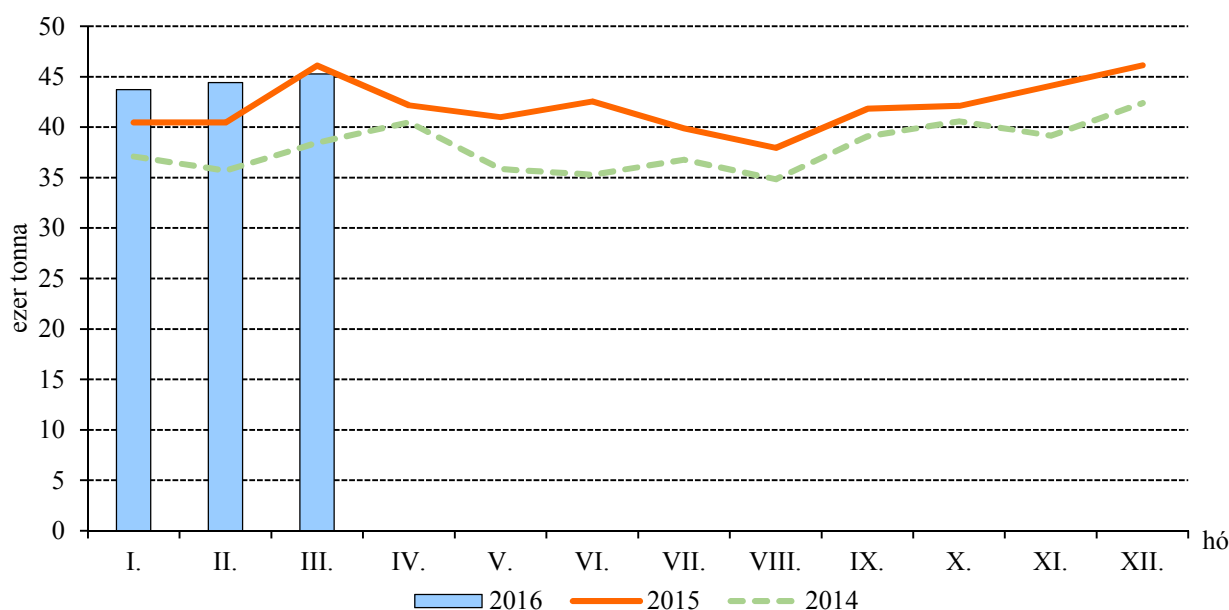
Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 5,4 százalékkal több szarvasmarhát, 3,3 százalékkal több sertést és 4,1 százalékkal több baromfifélét vágtak Magyarországon 2016 első negyedévében 2015 első negyedéhez képest.

Szarvasmarhából 25,7 ezer egyed vágta az első negyedévben, ami élősúlyban 12,9 ezer, vágósúlyban 6,7 ezer tonna volt, ez 6, illetve 8 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. A marhavágás élősúlyban havonta átlagosan 4200 tonna felett volt 2016 első negyedévében.

Közel 1 millió 155 ezer darab sertést vágta le 2016 első negyedévében a magyar vágóhidakon, 3,3 százalékkal többet (+37 ezer), mint 2015 első negyedévében. A levágott állatok élősúlya összesen 133 ezer tonna (+5 százalék), vágósúlya 108 ezer tonna (+5 százalék) volt. A vágás volumene 2016 első negyedévében óról órára emelkedett, és márciusban meghaladta a 45 ezer tonnát. A sertésvágáson belül az anyakocák vágása az előző év első negyedévi 19,3 ezer darabbal szemben 27,6 ezer volt a 2016. január–márciusi időszakban.

1. ábra: A vágóhidak sertésvágása élősúlyban, 2014–2016

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

A levágott juhok száma meghaladta a 8 ezer darabot 2016 első negyedévében, ami 34 százalékos emelkedés az előző év azonos időszakához képest. Anyajuhból több mint 1200-at vágta, az élősúly elérte az 53 tonnát a 2016. január–márciusi időszakban.

Baromfiból 49 millió darabot vágta 2016 első negyedévében, 4 százalékkal többet, mint az előző év azonos időszakában. A levágott baromfi közel négyötöde csirke volt, amiből 39 milliót vágta, 5 százalékkal többet, mint 2015 első negyedévében. A baromfivágáson be-

lül a pulykák számaránya 3,7, a kacsáké 14,6 százalék volt. Vágókacsából 7,1 milliót, libából 405 ezret vágta 2016 első negyedévében. A levágott kacsák száma 5 százalékkal csökkent, míg a libavágás 18 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Pulykából 1,8 millió darabot vágta 2016. január–márciusban, 9 százalékkal többet, mint a bázisidőszakban. A KSH adatai szerint 2015 decemberében a tyúkállomány 32,4 millió volt, ami 1,9 millióval nagyobb, mint egy évvel azelőtt.

1. táblázat: Élőállat-vágások alakulása

Megnevezés	2016. január–március			2016. január–március/ 2015. január–március, százalék		
	darab	élősúly, tonna	vágósúly, tonna	darab	élősúly	vágósúly
Szarvasmarha összesen	25 667	12 921	6 695	105,4	105,8	107,6
Sertés összesen	1 154 777	133 443	108 118	103,3	105,0	105,0
ebből: anyakoca	27 608	5 969	4 832	142,9	144,3	145,9
Juh összesen	8 338	302	134	133,8	138,6	137,1
Ló összesen	201	99	52	117,5	119,7	118,9
Vágóbaromfi összesen	48 989 342	150 953	118 868	104,1	106,5	105,2
ebből: vágócsirke	38 991 722	95 271	75 361	105,3	108,2	106,2
vágótyúk és kakas	630 727	1 437	1 112	116,3	111,4	110,5
vágóliba összesen	405 300	2 816	1 992	117,8	118,3	115,7
vágókacsa összesen	7 130 585	24 886	19 453	95,0	95,1	95,4
vágópulyka	1 831 008	26 543	20 950	109,4	111,1	110,9

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

Termelői és feldolgozó értékesítési árak

Ígéretesek a búza 2016/2017. gazdasági évi globális terméskilátásai, jóllehet az egy évvel korábbi rekordnál 1-2 százalékkal kevesebb termés (715-727 millió tonna) kerülhet a tárolókba. Az elemzők véleménye egyelőre eltér abban, hogy ez a kibocsátás alul- vagy felülmúlja-e a várható felhasználást, mindenesetre bőséges, akár a 250 millió tonnát is meghaladó tartalék halmozódhat fel az új szezon végére. Igen biztatóak az elsőszámú termelő, az Európai Unió idei termés-előrejelzései, a legtöbb tagországban kitűnő kondícióban fejlődött az állomány. A tavalyihoz hasonló rekord megismétlődésére ennek ellenére pillanatnyilag nem látnak esélyt a Tallage francia piacelemző vállalat szakértői: az előző évinél gyengébb hozam (6,07 tonna/hektár) mellett 147 millió tonna búza (–4 millió tonna) kibocsátását várják az unióban. A hektáronkénti termésátlag csökkenése mellett Franciaországban 39 millió tonna (–2 millió tonna), az Egyesült Királyságban 15 millió tonna (–1,5 millió tonna) termés várható. Romániában 7,8 millió tonna (+0,5 millió tonna), Magyarországon 4,8 millió tonna (–0,4 millió tonna) búzát arathat-

nak, miközben Spanyolországban és Bulgáriában a hozam javulását feltételezve 6,6 millió tonna (+1,2 millió tonna), valamint 5,3 millió tonna (+0,4 millió tonna) búza teremhet.

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) 175-180 dollár (USD)/tonna körül jegyezték a búzát a legközelebbi lejáratra vonatkozóan 2016. június közepén. Ezzel párhuzamosan a párizsi árutőzsdén (Euronext/MATIF) az előző év azonos időszakához képest 12-16 euróval alacsonyabb szinten, 160-165 euró/tonna tartományban mozgott a termés fronthavi kurzusa. A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a malmai búzát 43-44 ezer forint/tonna, a takarmánybúzát 42-43 ezer forint/tonna között jegyezték a legközelebbi lejáratra vonatkozóan. Az AKI PÁIR adatai szerint az étkezési búza áfa és szállítási költség nélküli termelői ára 15 százalékkal múlta alul az egy évvel korábbi 2016. január–május között, így átlagosan 45-46 ezer forint/tonna között forgott a fizikai piacon.

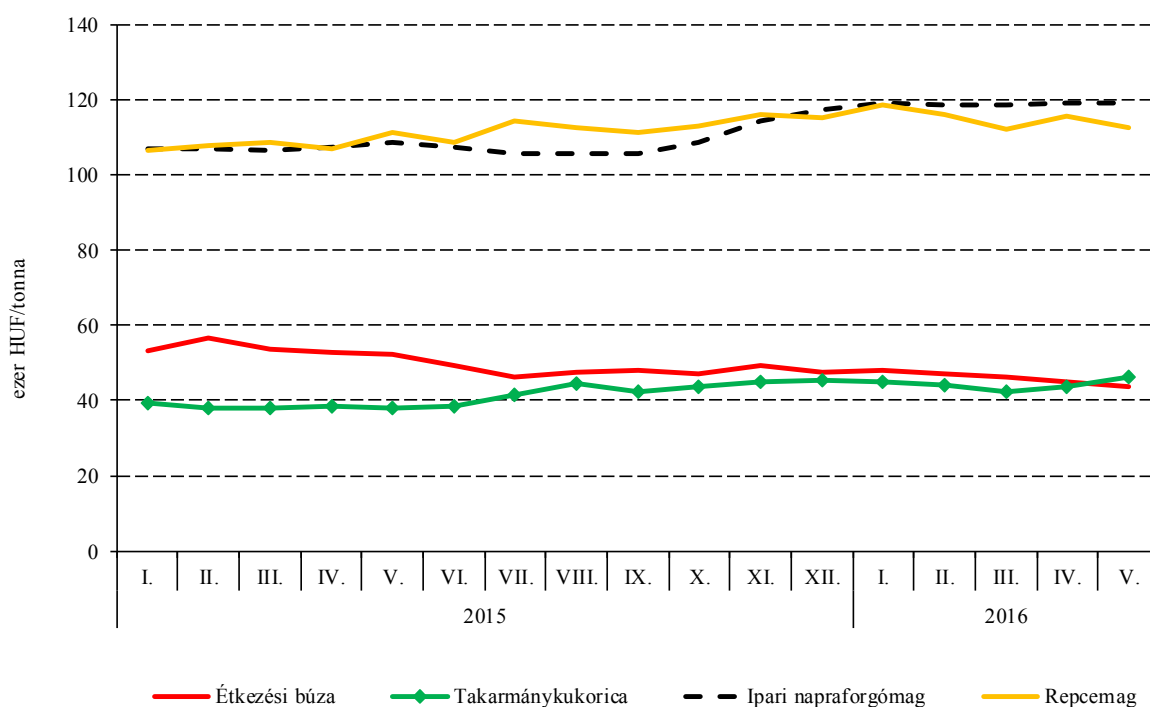
Az aktuális előrejelzések szerint repcemagból és canolából együttesen 63-66 millió tonnát, az egy évvel korábbtól 1-2 millió tonnával elmaradó mennyiséget takaríthatnak be a világon a 2016/2017. évi szezonban. A világ elsőszámú repcemagtermelőjénél, az Európai Unióban jó kondícióban vannak a repceállományok, összességében

21-22 millió tonna mag (–2-5 százalék) kerülhet a tárolókba. A Tallage Németországban és Franciaországban azonos mennyiségű, egyaránt 5,3 millió tonna magtermést jelez az idén. Az Egyesült Királyságban a kártevők fokozott jelenléte és a repce késői virágzása miatt jelentős, fél-millió tonna termés kiesése várható, így alig 2 millió tonna repcemag kerülhet a tárolókba. Lengyelországban a növény termőterülete – a téli fagykár miatt – az elvetetthez képest 15 százalékkal csökkent, így a 2015. évinél 12 százalékkal kevesebb magot, 2,5 millió tonnát takaríthatnak be a gazdák. A közép- és délkelet-európai tagországokban jól viselték az állományok a változékony időjárást, és igen biztatóak a kilátások. Romániában a kibocsátás 15 százalékkal, 1,1 millió tonnára nőhet. Magyarországon a Földművelésügyi Minisztérium tájékoztatása szerint 231 ezer

hektáron vetettek a gazdák repcemagot 2015 őszén és mindössze 4 ezer hektár kiesésével lehet számolni a késő tavaszi fagyok következtében. A tavalyinál jobb termésátlagot feltételezve akár 640-670 ezer tonna mag (+10-15 százalék) betakarítására is sor kerülhet. Ukrajnában továbbra is 1,3-1,4 millió tonna (–27-28 százalék) repce-magtermést valószínűsítene a szakértők.

A párizsi árutőzsdén megtört a repcemag jegyzésének május óta tartó erősödése: a legközelebbi lejáratra vonatkozóan 370 euró/tonna alá süllyedt június közepén. A BÉT-en az új termésű repcemag jegyzése a párizsi trendhez igazodott és 107 ezer forint/tonnára csökkent. A magyarországi fizikai piacon az ótermés az egy évvel korábbinál 6 százalékkal magasabb árszinten, tonnánként 114-115 ezer forintért talált gazdára 2016. január–május között.

2. ábra: A főbb gabonafélék és olajmagok termelői ára Magyarországon, 2015–2016

Forrás: AKI PÁIR

Az Európai Unióban a vágósertés termelői ára 2016 első négy hónapjában az előző évinél alacsonyabb szinten mozgott, ugyanakkor májusban a kereslet élénkülése az árak emelkedését okozta. A sertés termelői átlagára csaknem 7 százalékkal csökkent az év első öt hónapjában 2015 azonos időszakához képest. A hazai termelésből származó vágósertés termelői ára 396 forint/kilogramm hasított súly volt 2016. január–májusban, 3,5 százalékkal mérséklődött az előző évihez képest. A más EU-tagállamokból vásárolt sertések vágóhídi belépési ára több mint 1 százalékkal volt

alacsonyabb a megfigyelt időszakban, mint a Magyarországon hizlaltaké.

A Budapesti Nagyban Piacon számos idei betakarítású zöldség- és gyümölcsfaj jelent meg 2016 11–24. hetében. A zöldborsó termelői ára a vetésterület zsugorodása és a termés csökkenése miatt 65 százalékkal emelkedett a vizsgált időszakban. A tölteni való édes paprika termelői ára az egy évvel korábbinál 6 százalékkal volt magasabb a megfigyelt hetekben. Szakértők szerint a tölteni való paprika termőterülete csökkent, emellett az enyhe tél miatt

több kártevő jelent meg, továbbá a téli hónapokban a sokéves átlagnál kevesebb volt a napsütéses órák száma, ami gondot jelentett a fűtött termesztésben. A legnagyobb mértékben, 18 százalékkal a gömb típusú paradicsom termelői ára esett a tavalyihoz viszonyítva. A fejes saláta átlagára 12 százalékkal, 124 forint/darabra csökkent 2016 11–24. hetében az előző év azonos periódusának átlagárához képest, az olaszországi termék a 11. héttől tűnt el a kínálatból. A spárgaszegzson a 15. héten kezdődött, egy héttel korábban, mint 2015-ben. A belföldi kígyóuborka felhozatalának

bővülése az árak mérséklődését, valamint a 17. héttől a spanyol termék kiszorulását eredményezte.

A belföldi szamóca idénye korábban kezdődött 2016-ban, 2200 forint/kilogramm körüli termelői áron jelent meg a Budapesti Nagyban Piacon. A szamóca termelői ára 27 százalékkal (1290 forint/kilogramm), a hazai meggy termelői ára pedig 1 százalékkal, 604 forint/kilogrammmra emelkedett a 11–24. héten az előző év azonos időszakához képest. A belföldi cseresznye a 20. héten lépett a piacra, termelői ára 4 százalékkal, 693 forint/kilogrammmra csökkent az összehasonlítás időszakában.

2. táblázat: **A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára**

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás, százalék
		2015. január–május	2016. január–május	
Étkezési búza	HUF/tonna	53 903	45 624	84,6
Takarmánykukorica	HUF/tonna	38 541	44 023	114,2
Napraforgómag (ipari)	HUF/tonna	106 989	118 720	111,0
Repce	HUF/tonna	108 087	114 609	106,0
Vágósertés (valamennyi kategória)	HUF/kg hasított meleg súly	423,7	396,3	96,5
Vágócsirke	HUF/kg élősúly	262,3	253,1	96,5
Nyers tehéntej	HUF/kg	85,4	73,2	85,6

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat: **Néhány termék feldolgozói értékesítési ára**

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás, százalék
		2015. január–május	2016. január–május	
Finomliszt	HUF/kg	78,7	77,6	98,6
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	236,2	262,8	111,2
Sertéscomb, csont nélkül	HUF/kg	865,6	796,6	92,0
Csirke egészben, friss	HUF/kg	479,5	459,2	95,8
Étkezési tojás	HUF/db	23,6	20,8	88,1
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	144,3	120,1	83,3
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	151,8	136,9	90,2
Trappista sajt	HUF/kg	1 016,7	918,9	90,4

Forrás: AKI PÁIR

A Budapesti Nagyban Piacon a 2015. évi betakarítású szabadföldi fejes káposzta termelői ára 72 százalékkal emelkedett 2016 1–10. hetében az előző év azonos időszakának átlagárához viszonyítva. A hollandiai fejes káposzta az idén már januártól megjelent a kínálatban. A belföldi sárgarépa termelői ára 6 százalékkal nőtt, ehhez hasonlóan az import- (elsősorban belgiumi) termék

ára is emelkedett, ugyanakkor a belpiaci petrezselyemgyökér ára 2 százalékkal mérséklődött a megfigyelt időszakban.

A barna héjú vöröshagyma termelői ára 75 százalékkal ugrott meg és az importot is drágábban kínálták az év első tíz hetében, mint egy évvel korábban. A KSH adatai szerint a burgonya termése 567 ezer tonnáról 412 ezer

tonnára csökkent 2015-ben, ezért a termelői ára 46 százalékkal volt magasabb a vizsgált időszakban, ahogyan az import- (franciaországi) termék ára is emelkedett.

Az uniós tárolási almakészlet az előző évihez hasonló, 3,67 millió tonna volt 2016. február elején, ezen belül a Golden delicious fajta tárolási készlete 4,5 százalékkal, 1,06 millió tonnára csökkent. Magyarországon a nyári aszálykárok miatt lényeges hozamkiesést becsültek 2015-re, ráadásul minőségi problémák, méret- és színeződési gondok is felléptek. A Budapesti Nagyban Piacon a Jonathan almafajta leggyakoribb bruttó termelői ára átlagosan 61 százalékkal emelkedett, míg az Idaredet 44, a Golden 42 százalékkal kínálták magasabb termelői áron

2016 1–10. hetében az előző év azonos időszakához képest.

A körte termése mind az unióban, mind Magyarországon csökkent 2015-ben, ennek ellenére a közösség körtekészlete 15 százalékkal volt több (617 ezer tonna) 2016. február elején az előző év azonos időszakához képest, amelynek kétharmada Conference fajta. Magyarországon az Alexander körtefajta termelői ára 2 százalékkal mérséklődött a vizsgált hetekben.

Az időjárás kedvezett a diótermésnek, a 2015. évi termés nagyobb méretű, kiemelkedő minőségű lett, termelői ára mégis 20 százalékkal volt alacsonyabb (1815 forint/kg) 2016 1–10. hetében az egy évvel korábbinál.

4. táblázat: Néhány belföldi termesztésű zöldségféle és gyümölcs termelői ára a Budapesti Nagyban Piacon

HUF/kg			
Megnevezés	2015. 11–24. hét	2016. 11–24. hét	Változás, százalék
Meggy	600	604	100,6
Szamóca	1 015	1 290	127,0
Cseresznye	721	693	96,1
Paradicsom (gömb)	527	430	81,6
Paprika (tölteni való édes)	636	677	106,4
Sárgarépa, HUF/csomó	196	178	90,8
Kígyóborka	335	314	93,7
Zöldborsó	351	582	165,8
Fejes saláta, HUF/darab	141	124	87,9
Spárga (fehér és zöld)	852	774	90,8

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat: Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2016. 12. héten

HUF/kg											
Megnevezés		Fogyasztói piacok							Kereskedelmi láncok (árfelmérés: június 21.)		
		Bp. Fővám tér	Bp. Lehel tér	Kecskemét	Pécs	Székes- fehérvár	Győr	Debrecen	Auchan Budaörs	Tesco Budaörs	Metro Budaörs
Élő ponty	Élő ponty	1 100	1 050	1 400	1 190	1 100	1 100	1 200	1 199	1 099	1 015
	pontyszelet	1 800	1 680	2 000	1 795	1 810	1 810	2 000	1 899	–	1 650
	bőrös afrikai harcsafilé	2 800 ^{a)}	2 700 ^{a)}	2 600	–	–	2 330	2 900 ^{a)}	2099 ^{a),b)}	1 599	2 234 ^{a)}
	busatörzs	900	1 080	750	–	999	999	–	999	–	–
	busaszelet	1 000	1 020	1 000	1 190	1 200	1 200	1 600	1 099	–	–
	lazacfilé	6 800	5 800	3 790	–	4 445	4 445	4 600	4 999 ^{b)}	5 799	5 600

^{a)} nyüzött ^{b)} akciós ár
Forrás: AKI

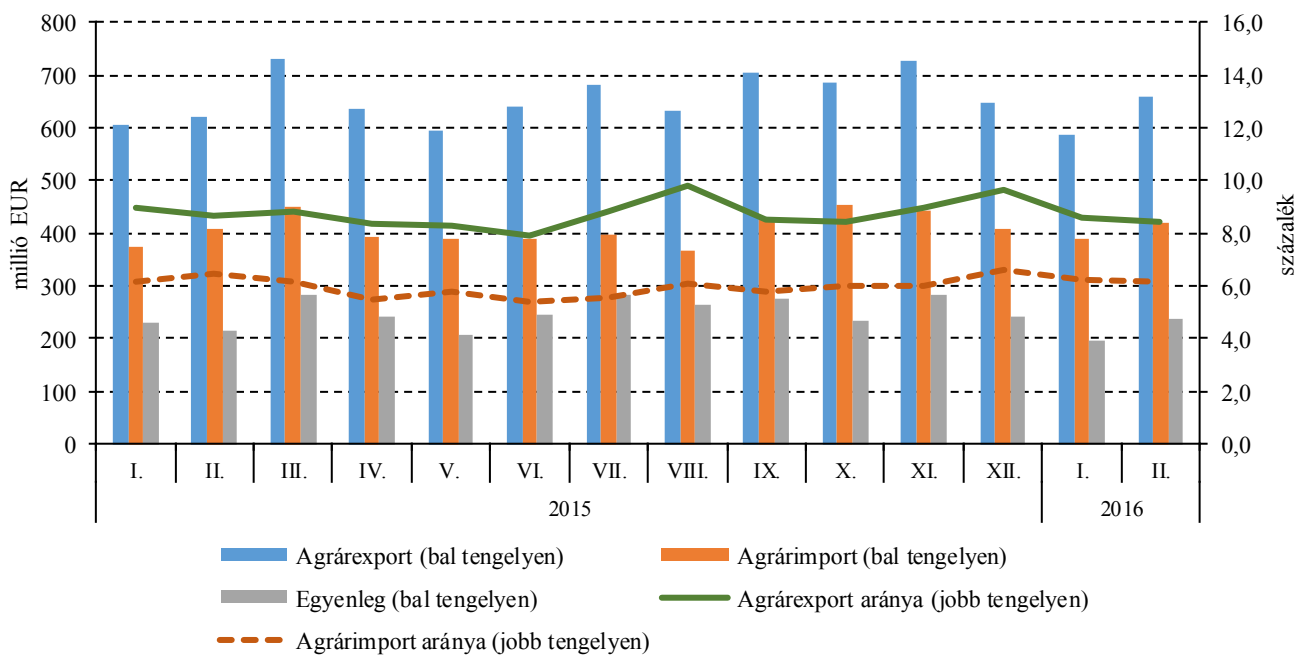
Külkereskedelem

A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek kivitele 1245 millió eurót, behozatala 810 millió eurót tett ki 2016 első két hónapjában, az agrár-külkereskedelmi forgalom 435 millió euró aktívumot eredményezett. Az agrárkivitel értéke 1,4, a behozatalé 3,5 százalékkal emelkedett,

az egyenleg 2,3 százalékkal, 33 millió euróval maradt el az egy évvel korábbtól.

A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek részesedése a teljes nemzetgazdasági exportból 2016 első két hónapjában 8,5 százalék, az importból 6,2 százalék volt. Az agrárimport aránya azonos az egy évvel korábbival, míg az export aránya 0,3 százalékponttal alacsonyabb, mint 2015 első két hónapjában volt.

3. ábra: Az agrár-külkereskedelem alakulása és részesedése a nemzetgazdaság teljes exportjából és importjából (2015–2016)

Forrás: KSH-adatok alapján az AKI Agrárstatisztikai Osztályán készült összeállítás

2016 első két hónapjában az élő sertés külkereskedelmi forgalma mintegy 20 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbi azonos időszakhoz képest. Az export- és az importvolumen csökkenése mellett az ár is mérséklődött. A behozatal mind mennyiségben, mind értékben több mint háromszorosa volt a kivitelnek.

Sertéshúsból az egy évvel korábbinál 9 százalékkal kevesebbet vittek ki és 9 százalékkal többet hoztak be 2016 első két hónapjában. Az egyenleg 3 millió euró volt, harmada az egy évvel ezelőttinél.

A baromfi-hús külkereskedelmének aktívuma elérte a 72 millió eurót, csaknem 20 százalékkal meghaladva a bázisidőszak szintjét, mivel a baromfi-hús exportvolumene 12 százalékkal nőtt, importvolumene 8 százalékkal csökkent és az importátlagár is alacsonyabb volt, mint 2015 első két hónapjában.

A gabonaexport 2016 január–februárjában az agrárexport értékének 19 százalékát adta. A gabonafélék 234 millió eurós exportvolumene 26 százalékkal, exportárbevétele 16 százalékkal volt kisebb, mint a bázisidőszakban. A kivitt mennyiség 55 százalékát a kukorica, 37 százalékát a búza, 7 százalékát az árpa adta. A kukoricaexport (474 ezer tonna) csak 60 százaléka az egy évvel korábbinak, a búzaexport viszont 20 százalékkal bővült. A kukorica exportátlagára 32 százalékkal magasabb volt, mint a bázisidőszakban, ellenben a búza esetében 10 százalékkal csökkent az átlagár.

A vizsgált időszakban a repcemag kivitele az egy évvel korábbi szint felére esett, míg a napraforgó kivitele közel 40 százalékkal bővült. Az exportátlagár mindkét termék esetében jelentősen emelkedett. A repceexport átlagára közel 30 százalékkal, a napraforgóé csaknem 20 százalékkal magasabb volt, mint 2015 első két hónapjában.

A műtrágya-értékesítés alakulása 2015-ben

A műtrágya-forgalmazók 481 ezer tonna műtrágyát értékesítettek közvetlenül mezőgazdasági termelők részére 2016 első negyedévében. Az értékesített mennyiség 6 százalékkal kevesebb volt, mint egy évvel korábban, a műtrágyaárak átlagosan 3,4 százalékkal csökkentek. Így a műtrágya-értékesítés nettó árbevétele 40 milliárd forint volt 2015 első negyedévében, 11 százalékkal kisebb, mint 2015 első negyedévében.

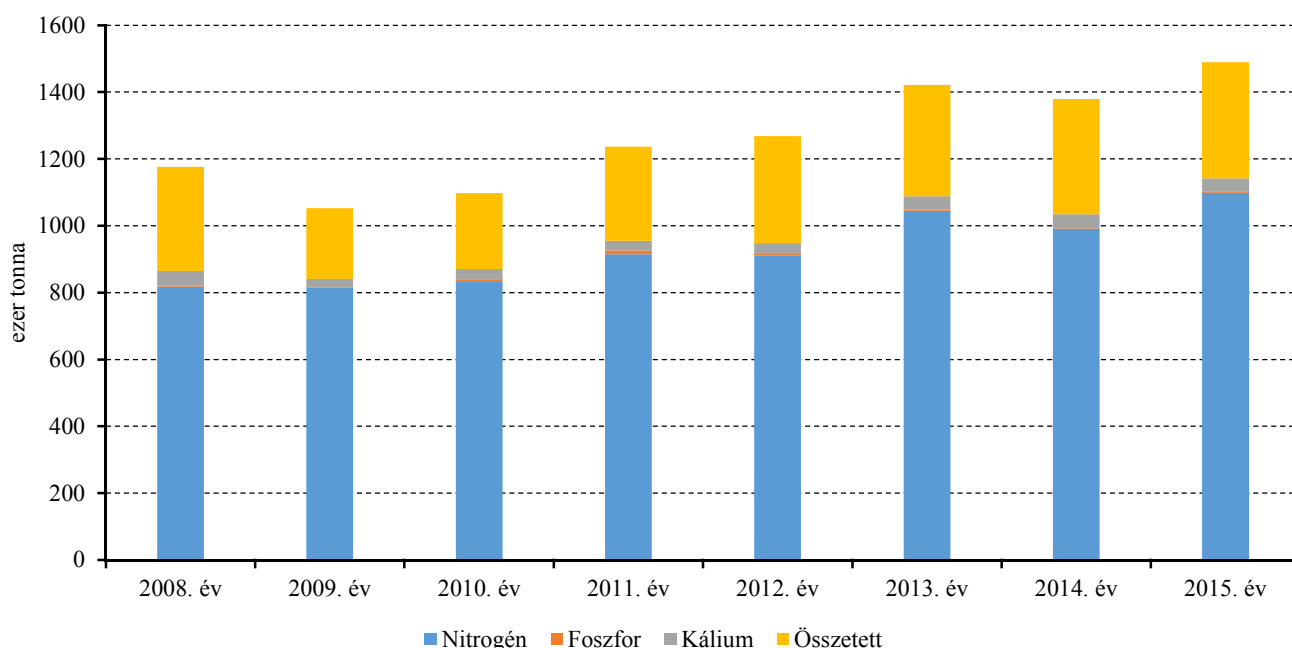
A mezőgazdasági termelők által 2016 első negyedévében vásárolt műtrágya nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag-tartalma 152 ezer tonna volt, 10 ezer tonnával (–6 százalék) kevesebb az egy évvel korábbinál. A nitrogén és foszfor hatóanyag-tartalom 6-6 százalékkal, a kálium 13 százalékkal volt kevesebb, mint a bázisidőszakban. Az NPK-hatóanyagok aránya 2016 első negyedévében pedig 85:8:8, megegyezik az első negyedévben szokásos arányokkal.

Természetes súlyban vizsgálva 2016 első negyedévében közvetlenül mezőgazdasági termelőknek 481 ezer tonna műtrágyát értékesítettek, amelyből 424 ezer tonna

egykomponensű, 57 ezer tonna pedig összetett műtrágya volt. Az egykomponensű, illetve az összetett műtrágyák aránya 86:14 volt 2016 első negyedévében, egy évvel korábban 85:15.

Az előző évekhez hasonlóan a legnagyobb kereslet a mészzammon-salétrom (MAS) iránt volt 2016 első negyedévében. A teljes műtrágyaforgalom 51 százalékát a MAS tette ki, hiszen 246 ezer tonnát adtak el belőle. A második legnépszerűbb termék, az ammóniumnitrát a teljes műtrágya-értékesítés 10 százalékát fedte le 2016 első negyedévében. A 18–20,5 százalék hatóanyag-tartalmú szuperfoszfát iránti kereslet a bázisidőszakhoz képest magas, közel 700 ezer tonna volt, a káliumklorid-eladás pedig valamivel több mint 2 ezer tonna volt. Az összetett műtrágyák iránti kereslet mérsékelte volt az első negyedévben. A legnépszerűbb összetétel, az NPK 15-15-15-ös 11 ezer tonnás mennyisége a teljes műtrágya-értékesítés 2,3 százalékát fedte le, de az eladott összetett műtrágyák 20 százalékát ez a szer tette ki. További jelentős mennyiségben értékesített összetétel volt még 2016 első negyedévében az NPK 8-24-24 (9 ezer tonna), a NPK 16-16-16-os (4 ezer tonna) és az NP 12-52 (MAP) (1,5 ezer tonna). Részesedésük az összetett műtrágyák teljes eladásából rendre 16, 7, illetve 3 százalék volt 2016 első negyedévében.

4. ábra: A mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya mennyisége évenként, természetes súlyban, 2008–2015

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály adatgyűjtése alapján

A KSH tájékoztatása szerint a mezőgazdasági termelők árak szintje 2,8 százalékkal emelkedett 2016 első negyedévében az előző év azonos időszakához viszonyítva. A növényi termékek termelői ára 7,9 százalékkal nőtt, de az élő állatok és állati termékek ára 5,8 százalékkal elmaradt a 2015. első negyedévi szinttől. A növényi termékek körében különösen a zöldség- és a gyümölcsfélék termelői ára nőtt (20,1, illetve 24,5 százalékkal), az olajos növényeké 7,5 százalékkal haladta meg a bázisidőszak szintjét. A gabonafélék termelői ára 1,8 százalékkal emelkedett, de ezen belül a kukoricáé 14 százalékkal magasabb, míg a búzáé 14 százalékkal alacsonyabb volt, mint a bázisidőszakban.

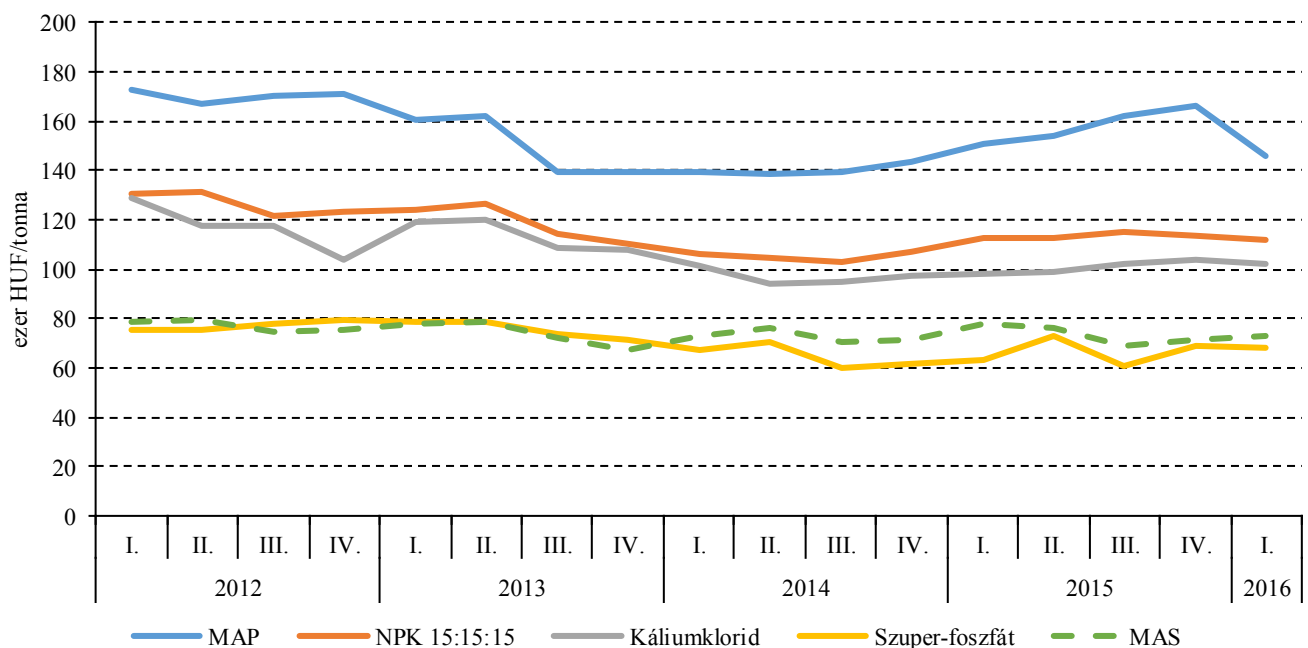
A mezőgazdasági termelés során közvetlenül használt anyagok körében a műtrágya és az energia ára csökkent. Az energia ára 10,4 százalékkal volt alacsonyabb, mint a bázisidőszakban. A műtrágya ára 3,4 százalékkal mérséklődött 2016 első negyedévében az előző év azonos időszakához mérten. A vetőmag ára azonos az egyévvél

korábbival, a növényvédő szerek ára 4,0 százalékkal, a takarmányfélék ára 4,1 százalékkal emelkedett 2015 azonos bázisidőszakához mérten.

Az 5. ábrán néhány fontos műtrágya árának alakulása látható. Az előző, azaz 2015 negyedik negyedévéhez képest az itt kiemelt műtrágyák közül a mono-ammónium-foszfát (MAP) ára 12 százalékkal esett, de a többi műtrágyaféle ára szinten maradt vagy nőtt 2016 első negyedévében. A szuperfoszfát ára átlagosan 3 százalékkal, a mészammon-salétrom (MAS) ára 9 százalékkal, az NPK 15-15-15 átlagára 6 százalékkal emelkedett, a kálium-klorid pedig érdemben nem változott az előző negyedévhez képest.

Az előző év azonos időszakához viszonyítva a MAS ára 6 százalékkal, a MAP átlagára 3 százalékkal, az NPK 15-15-15 átlagára mérsékelten, 1 százalékkal csökkent. A szuperfoszfát átlagára 7 százalékkal, a kálium-kloridé 4 százalékkal emelkedett egy év alatt.

5. ábra: Néhány fontosabb műtrágya ÁFA nélküli átlagárának alakulása negyedévenként 2012 és 2016 között

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály adatgyűjtése alapján

Növényvédő szerek értékesítése 2015-ben

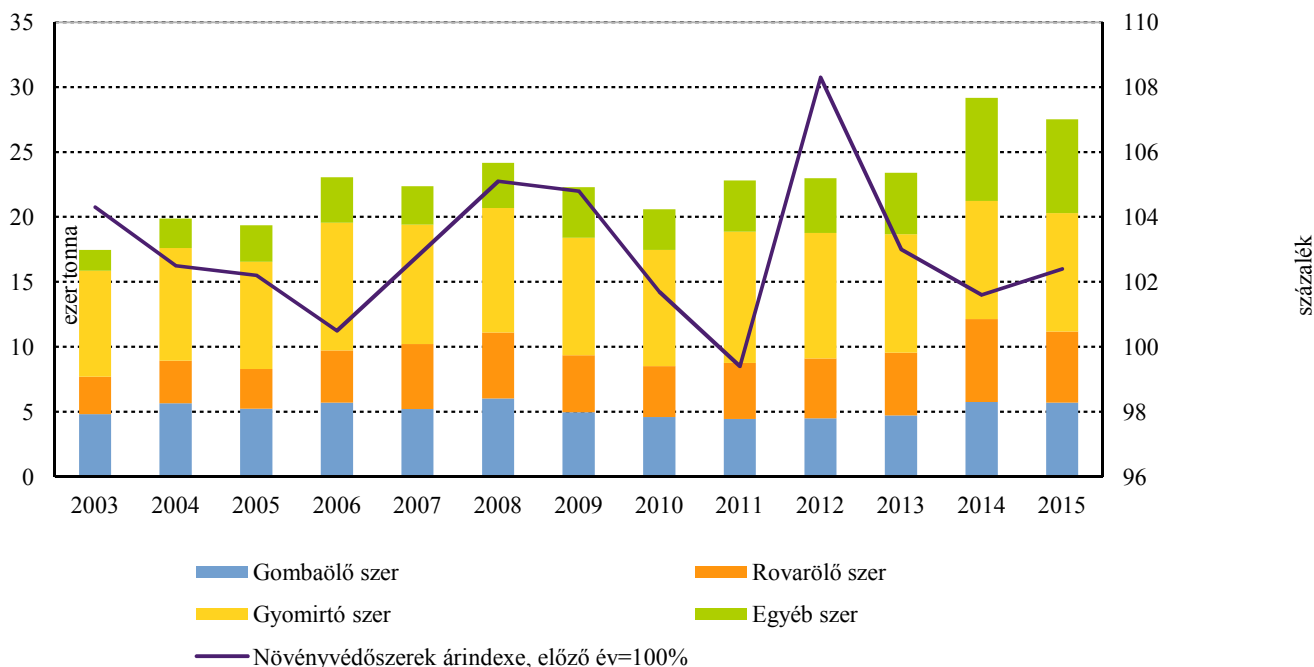
A növényvédő szerek felhasznált mennyisége 2015-ben 5,4 százalékkal maradt el a 2014. évi szinthez képest, értékben azonban csak 1 százalékos volt a csökkenés. A gombaölő és gyomirtó szerek szinte teljesen egyforma volumenben kerültek értékesítésre a tárgyévben, mint egy évvel korábban. A rovarölők iránti kereslet 14 százalékkal, míg az egyéb szereké 8 százalékkal maradt el a 2014. évi forgalomtól. 2015 januárjában és februárjában a jelentős mennyiségű folyékony halmazállapotú csapadék (jelentős nagyságú belvízzel borított területek), valamint a nyár második felét jellemző aszályos időjárás bár a mezőgazdasági munkálatoknak és a növények vegetatív fejlődésének gátat szabott sok esetben, mégis talajfertőtlenítésre ezekben az időszakokban kevesebb szert kellett felhasználniuk a gazdáknak, mint egy évvel korábban. A fent említett két időjárási helyzet jelentősen csökkentette a talajok rovarokkal, rágcsálókkal és élősködőkkel való terheltségét. A megfigyelt adatok is megerősítik,

hogy 2015-ben több mint 20 százalékkal kevesebb talajfertőtlenítő szert juttattak ki a termelők.

A kemikáliák 2015. évi nettó árbevétele 104 milliárd forint volt, ami ugyan 1 százalékkal elmarad a 2014. évi bevételhez képest, azonban ha egységárra vetítjük a különböző hatásmechanizmusú szereket, akkor megállapítható, hogy a gombaölő szerek átlagára ugyan 8 százalékkal csökkent, a rovarölő szereké nem változott, ám a gombaölő és egyéb szereké 9, illetve 14 százalékkal emelkedett.

Az elmúlt évtizedet a növényvédő szerek iránti folyamatos keresletnövekedés jellemezte, a válság első két évében (2009–2010) megtorpant a felhasználás, majd 2011-től újra fellendült a növényvédőszer-piac. A 2015. évben is folytatódott az élénk kereslet, a kisebb mértékű visszaesés leginkább az időjárási tényezőkkel magyarázható. A felhasználás arányait tekintve a legnagyobb mértékben továbbra is a gyomirtó szerekre (33 százalék) van igény, ezt követi sorrendben az egyéb szerek (26 százalék), a gombaölő szerek (21 százalék), valamint a rovarölő szerek (20 százalék).

6. ábra: A növényvédőszer-értékesítés alakulása Magyarországon

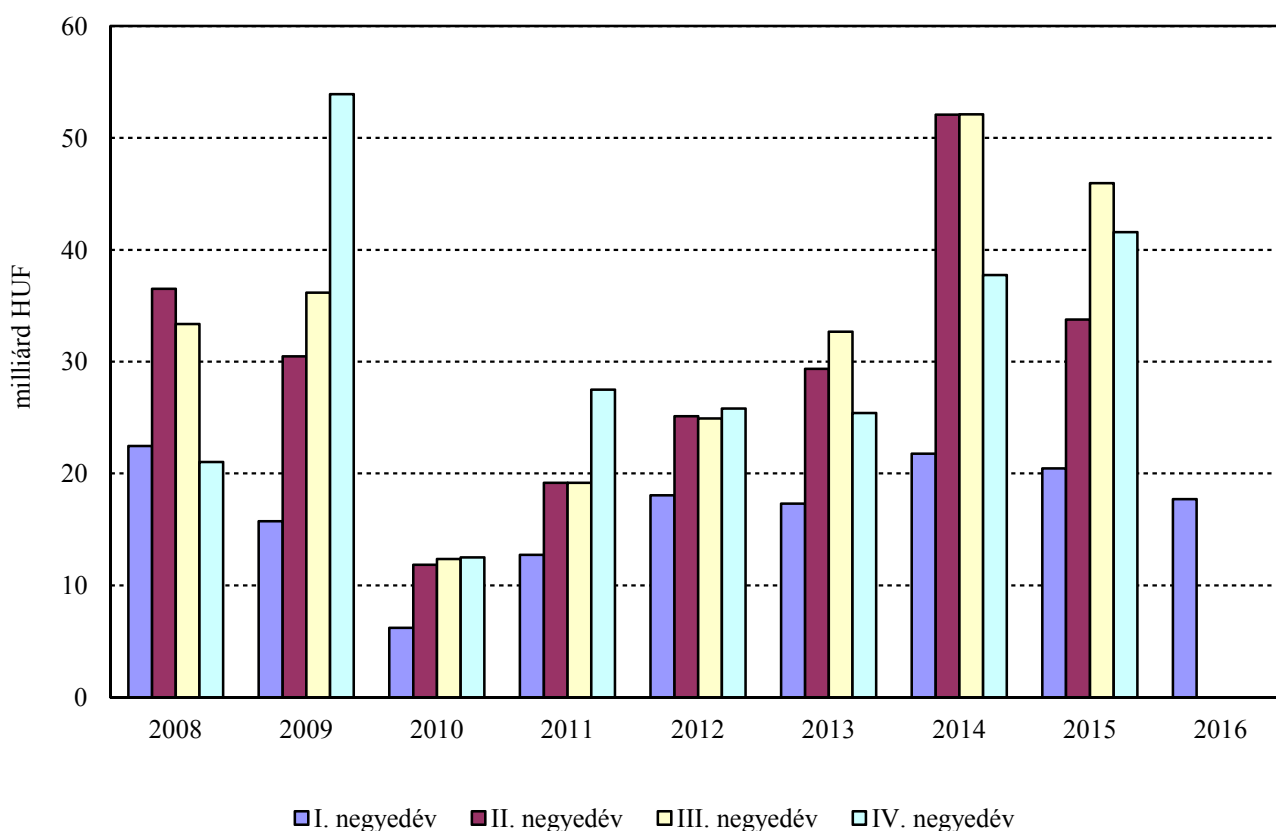
Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

Az elmúlt két év támogatásainak köszönhetően jelentősen javult a magyar mezőgazdaság gép- és eszközállottsága, azonban további fejlesztések szükségesek az egyre éleződő nemzetközi versenyben. A munkagépek körében elsősorban a talajművelő és a vetőgéppark korszerűsítése szükséges. Az elmúlt évek gépértékesítését nemcsak a pályázati források, hanem a Növekedési Hitelprogram is segítette.

Az unió 2015-ben fogadta el a Vidékfejlesztési Programot. A Vidékfejlesztési Programban meghirdetett támogatási programok lehetőséget nyújtanak új technológiák kialakítására, a termelés fejlesztésére. A pályázati felhívások között a közeljövőben továbbra is a kertészeti technológiák, az állattartó telepek korszerűsítése, valamint az öntözési és vízgazdálkodási program lesz előtérben. Mezőgazdasági gépek és eszközök beszerzésére elsősorban ezek keretében lehet vissza nem térítendő támogatást igénybe venni.

7. ábra: A mezőgazdaságigép-értékesítése alakulása (2008–2016)

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

A világ és ezen belül Európa mezőgazdasági géppiacán a 2013-ig tartó növekedést 2014-ben és 2015-ben is csökkenés váltotta fel, ugyanakkor Magyarországon 2014-ben még folytatódott a piac bővülése, és rá egy évre esett vissza a mezőgép-forgalmazás, amely 2016. I. negyedévében is csökkenő tendenciát mutatott.

Magyarországon 2016. I. negyedévében a mezőgazdasági gépforgalmazás értéke 12 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakához viszonyítva. A gazdálkodók

18 milliárd Ft értékben vásároltak új mezőgazdasági gépeket, alkatrészekre 7,8 milliárd Ft-ot fordítottak, amely 6 százalékkal maradt el a 2015. I. negyedévi értéktől.

Az erőgépeken belül a traktorok értékesítése a bázisidőszak szintjén alakult, 2016. január–márciusi időszakban 471 traktor – 9,4 milliárd Ft értékben – talált gazdára. A 140 LE-nél nagyobb teljesítménykategóriájú traktoroknál nőtt az értékesítés. A 320 LE feletti, legnagyobb motorteljesítményű traktorokból több mint kétszerannyit

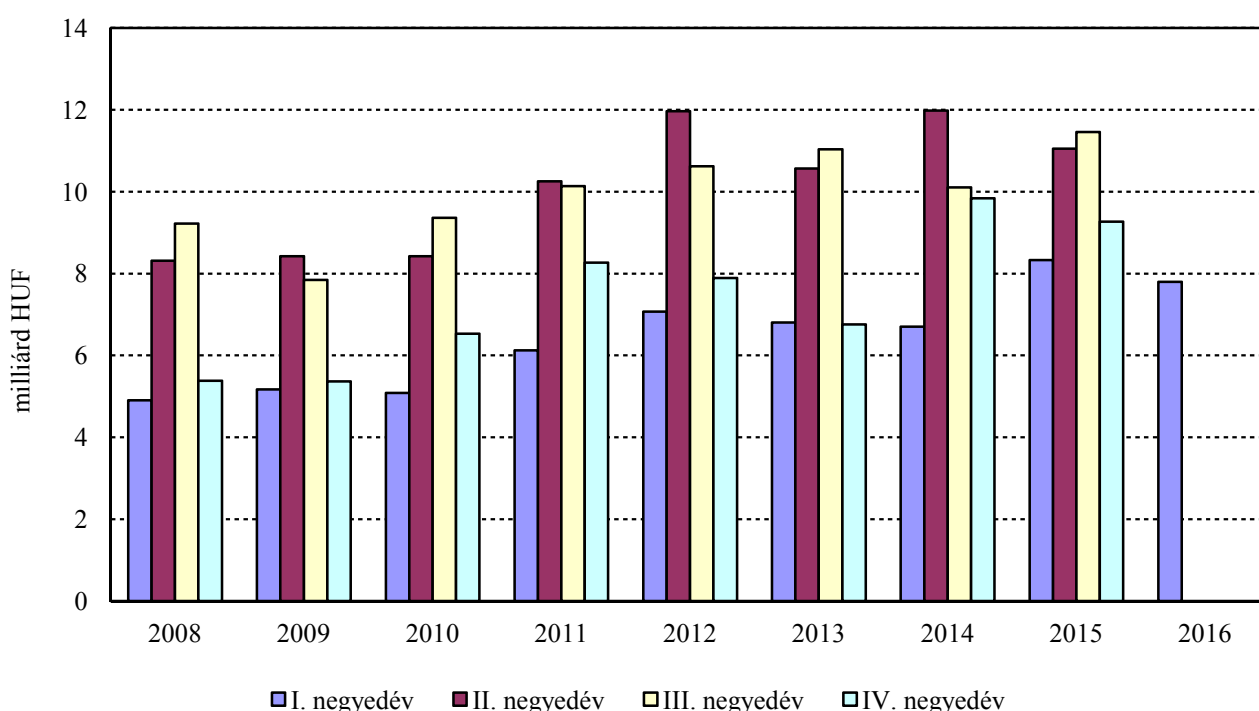
értékesítettek, mint 2015 első negyedévében. Idén márciusig 28 ilyen nagyteljesítményű traktor talált gazdára az egy évvel korábbi 13 helyett. A 191–260 LE közötti traktorokból 42 darabot, másfélszer annyit értékesítettek, mint 2015. I. negyedévében.

Gabonakombájnokról 31 százalékkal estek vissza az eladások, amely 24 kombájn értékesítését jelentette 2016. I. negyedévében. A legnagyobb teljesítménycategóriában (300 LE felett) 22 százalékos volt a keresletcsökkenés, 18 nagy teljesítményű gabonakombájnt adtak el a forgalmazók.

Önjáró rakodókból 18 százalékkal kevesebbet értékesítettek (36 darabot), melynek 31 százalékát adták a tele-szkópos rakodók.

A munkagépek közül a szálstakarmány-betakarítók, a talajművelőgépek és a tápanyag-visszapótlási gépek értékesítése 4-8 százalékkal nőtt. A bálázók értékesítése azonban jelentősen, 42 százalékkal, a vetőgépek forgalma 18 százalékkal csökkent a bázisidőszakhoz képest. A mezőgazdasági célú szállító járművek iránti kereslet 20 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól. Pótkocsikból 71 darabot értékesítettek, ami a szállító járművek 51 százalékát adta 2016 első negyedévében.

8. ábra: A mezőgazdasági gépalkatrész-értékesítése alakulása (2008–2016)

Forrás: AKI Agrárstatistikai Információs Osztály

Öntözésjelentés 2015. év

Az öntözés jelentősége az utóbbi években növekedett a szélsőséges időjárás miatt, annak ellenére, hogy Magyarország a legtöbb növényfaj öntözés nélkül is termeszthető.

A tavalyi évben átlagosan 524 mm csapadék esett Magyarországon és 46 hősnapot regisztráltak.

Az AKI-ba beérkezett és feldolgozott adatok szerint a vízjogilag engedélyezett öntözhető területek (154 266 ha) több mint háromnegyede az Alföldön található. A többi ré-

gióban összesen csak 4000 és 10 000 hektár közötti területre van vízjogi engedélye a gazdálkodóknak. Csak Békés megyében 33 980 hektár vízjogilag engedélyezett öntözhető terület van. Az Alföldön megyénként átlagosan 20 288 hektár vízjogilag engedélyezett terület van és csak Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 3259 hektárja marad el erősen az átlagtól. Az öntözésnél a legkisebb szerep Nógrád megyének jut, még a 100 hektárt sem éri el a vízjogilag engedélyezett öntözhető terület (62,6 ha).

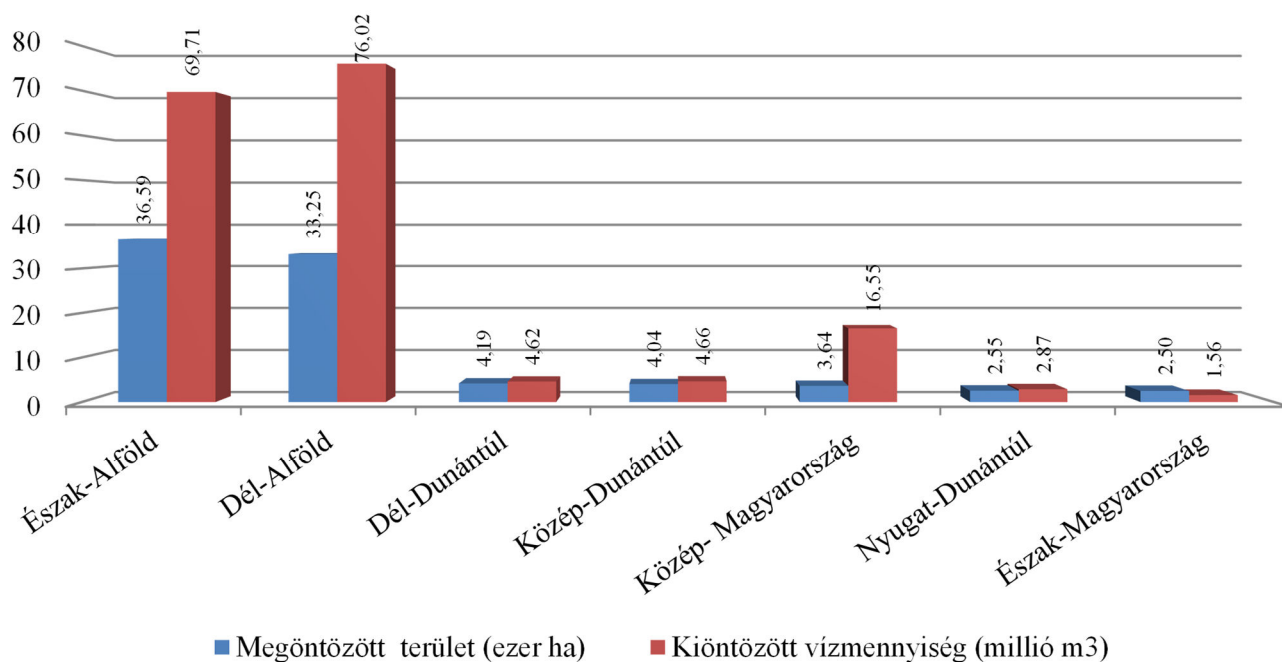
Az üzemre engedélyezett éves vízmennyiség 304 millió m³ volt Magyarországon a 2015-ben. Ennek több mint

negyötöde az Alföldre esik. Békés megyében (87 millió m³) és Jász-Nagykun-Szolnok megyében (64 millió m³) is az üzemre engedélyezett éves vízmennyiség meghaladja az Alföldön kívüli 5 régió teljes felhasználható vízmennyiségét. Az Alföldön az üzemre engedélyezett éves vízmennyiség megyénkénti átlaga 41 millió m³, azzal együtt, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a

4 millió m³-t sem éri el ez az érték.

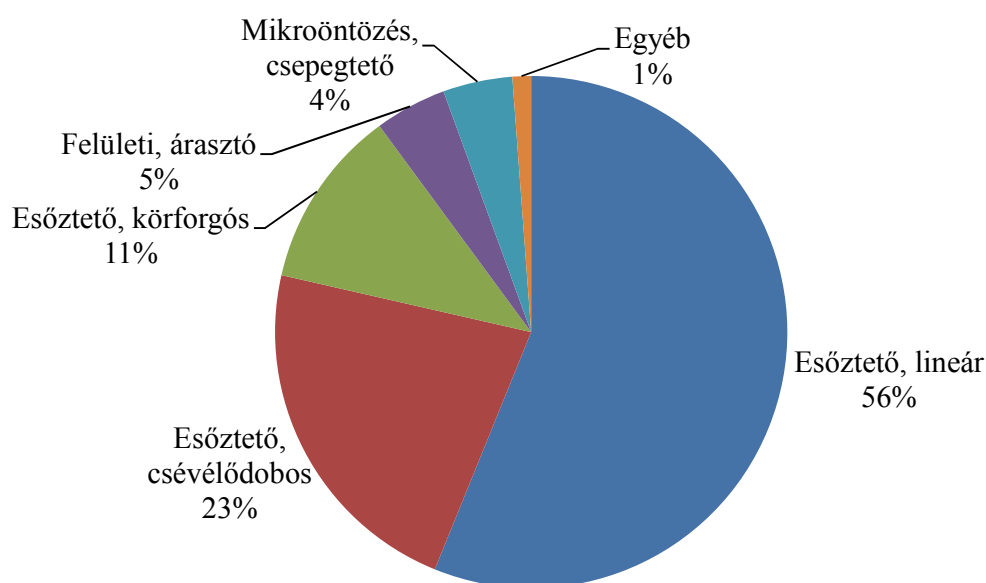
Magyarországon hektáronként átlagosan 2 ezer m³ vizet használtak fel a gazdálkodók. Nagy volt a szórás régióként. Közép-Magyarországon egy hektáron átlagosan több mint 4 ezer m³ vizet öntöztek, míg Észak-Magyarországon ennek kevesebb mint nyolcadát.

9. ábra: **Megöntözött terület és kiöntözött vízmennyiség régióként**

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

10. ábra: **Megöntözött alapterület az öntözővíz kiadagolásának módja szerint 2015-ben**

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

A megöntözött területek kilenczikedén esőztető öntözőberendezéssel biztosítják a vizet. Ezen belül a legelterjedtebb kiadagolási mód hazánkban a lineár öntözőberendezés (56 százalék). Csévélődobos öntözőberendezést használtak a megöntözött területek 23 százalékán, körforgóást pedig 11 százalékán.

Az egyéb kategóriába a mikroszórófejes, a barázdás, a sávós, a zárt vezetékes és a felszín alatti kiadagolási módok tartoznak, amelyeket az öntözött területek 1 százalékán használtak.

A kiöntözött vízmennyiség kétharmadát esőztető öntözőberendezéssel juttatták ki, a teljes vízmennyiség 43 százalékát lineár öntözőberendezéssel, csévélődobossal 14 százalékot, körforgóással 9 százalékot. A jellemzően rizsföldeken használt árasztó öntözéssel juttatták ki az összes kiöntözött vízmennyiség majdnem harmadát. Az egyéb kategóriába a mikroszórófejes, a barázdás, a sávós, a zárt vezetékes és a felszín alatti kiadagolási módok tartoznak, amelyekkel a kiöntözött vízmennyiség 1 százalékát juttatták a földekre.

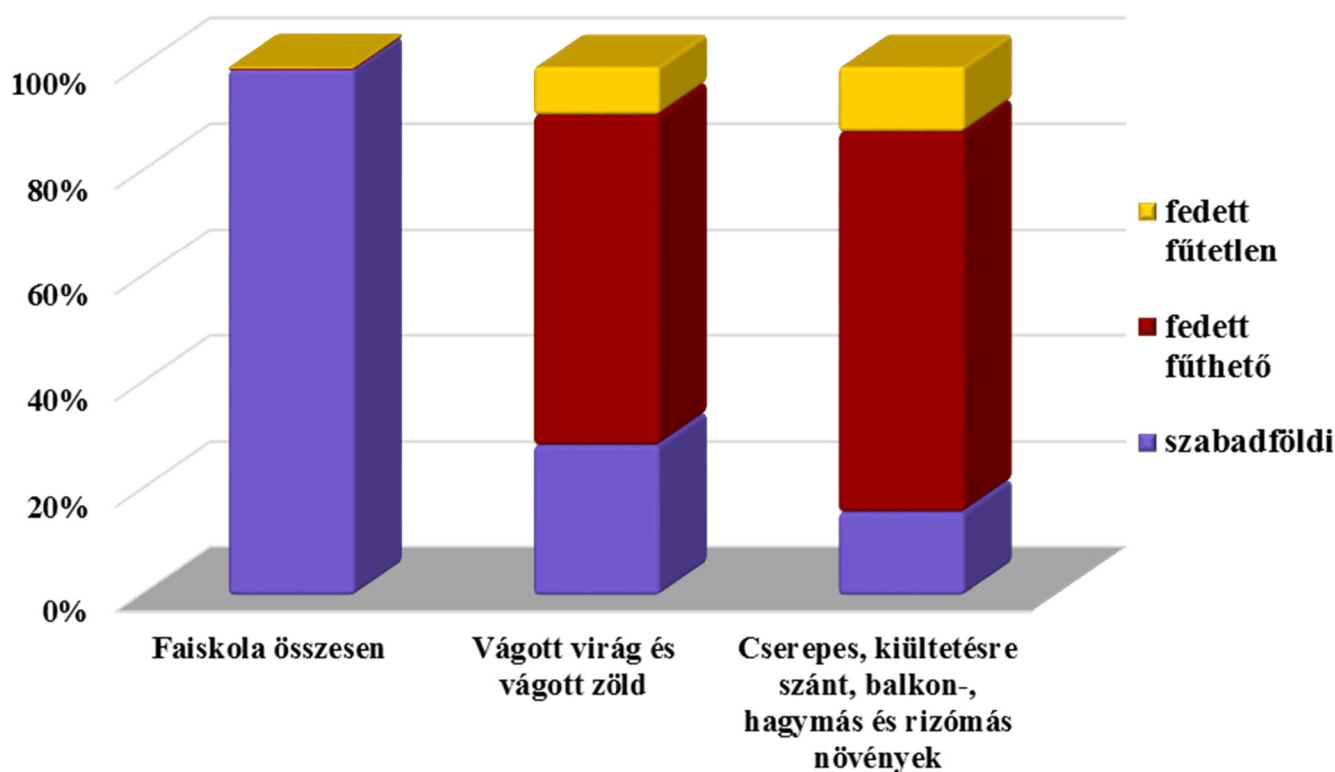
Dísznövénytermesztés és gyógynövény-felvásárlás

A beérkezett adatok alapján a dísznövénytermesztésre használt terület összesen 1329 hektár volt 2015-ben, ebből a szabadföldi 1246, a fedett, fűthető 70, a fedett, fűtetlen terület 13 hektár.

A beküldött adatok szerint a legnagyobb mennyiségben felvásárolt alapanyag a virághasznosítású gyógynövények közül a bodza és a kamilla, a leveles gyógynövények közül a citromfű-levele és a csalánlevele volt 2015-ben. A legnagyobb mennyiségben termesztett növény a fűvek közül a lósóska, a benedekfű és a cickafarkfű volt.

A drogformátumú (szárított) hazai eredetű beszerzés mindegyik gyógynövénycsoportnál (összevontan) emelkedett és ezzel párhuzamosan a friss beszerzés minden csoportban összességében csökkent a 2014. évi mennyiséghez képest. A gyökér- és a virághasznosítású gyógynövénycsoport összevont (drog-) mennyisége emelkedett a legnagyobb mértékben.

11. ábra: A termesztőterület megoszlása dísznövénycsoportonként, 2015

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

A Tanács megállapodott az élelmiszer-pazarlás csökkentését célzó tervekről

Az EU mezőgazdasáért felelős miniszterei a június 28-i Mezőgazdasági Tanácsülésen támogatták azt az irányvonalat, ami cselekvésre hív közösségi szinten az élelmiszer-pazarlás visszaszorítása érdekében. A célok között szerepel a témához kapcsolódó adatgyűjtés fejlesztése, a pazarlás csökkentése, illetve a felesleges élelmiszerek biomassza- és élelmiszersegély-célú felhasználása.

A mezőgazdasági miniszterek arra a következtetésre jutottak, hogy a probléma súlyosságának vizsgálatához szélesebb körű adatgyűjtésre van szükség. Egy letisztultabb EU-szabályrendszerre szükséges ahhoz, hogy az élelmiszer-feleslegeket biomasszaként hasznosítsák olyan esetekben, amelyeknél az emberi és állati célú felhasználás nem játszhat szerepet. Ezzel párhuzamosan az élelmiszer-feleslegek adományozását és takarmányként való felhasználását is segíteni kell.

Végül a fogyasztói tudatosság erősítése is kiemelt célként került megemlítésre a romlandó termékek lejárataival kapcsolatosan. Ugyanakkor egyik intézkedés sem gyengítheti az élelmiszer-biztonságot – húzták alá a miniszterek.

(AGRAFACTS)

Az Európai Unió tejpiaca egy éven belül visszanyerheti egyensúlyát: lassú áremelkedés várható

A tejkészletből az unió lábalhat ki a legszerencsésebben. A Rabobank június végén elkészült elemzése megállapítja, hogy a tejpiacon az árak lassú emelkedése várható, egyelőre azonban a kereslet nagyon alacsony, a legfontosabb rizikófaktorok pedig még mindig fennállnak. A termelők világszerte a termelés és az export csökkentésével reagálnak az alacsony keresletre és árakra. A probléma csak az, hogy éppen a legnagyobb termelők tudják legkevésbé visszafogni a kibocsátásukat. Új-Zéland termelése az előző szezonhoz képest mindössze 1,6 százalékkal esett vissza. Dél-Amerika legnagyobb tejtermelő országában viszont a termelési költségek növekedése és a takarmánytermést erősen befolyásoló áradások a kibocsátás számottevő csökkenéséhez vezettek. Kevesebbet termel és exportál Ausztrália is. A vaj és a sajtok esetében az utóbbi hónapokban a kereslet már bizonyos növekedést mutatott. Valamennyi terméket te-

kintve azonban a készletek továbbra is nőnek, és elérhetik a 2009. évi rekordszintet, az uniós készletek viszont éppen a vaj- és a sajtkereslet növekedésének köszönhetően kezelhető szinten állnak. Az elhúzódó válságból a nagy termelők közül a legszerencsésebben – a Rabobank szerint – az EU lábalhat ki, amelynek tejpiaca egy éven belül visszanyerheti egyensúlyát. Ezt elsősorban a kínai import fokozatos növekedése teszi lehetővé, amely már ez év első félévében is jóval meghaladta az egy évvel korábbi szintet, a második félévben azonban az ázsiai ország vásárlásainak növekedési üteme várhatóan lelassul. A magyar tejtermékexportőrök számára csak egyetlen lehetőség marad, a nagyok által üresen hagyott piaci rések keresése és megtalálása.

(agroinform.com)

Moszkva 2018-ig meghosszabbítja az élelmiszerimport-tilalmat

Moszkva az Oroszországba irányuló EU-s élelmiszer-export-tilalom meghosszabbításáról döntött, amely tilalom még 2014 augusztusában lépett érvénybe és az új döntés szerint 2017 végéig tart. Az intézkedés negatívan érinti az EU tej-, hús-, gyümölcs- és zöldségexportőreit, miután számukra Oroszország egy fontos célpiac volt az intézkedést megelőzően. A döntés azt követően született meg, hogy az EU a Kremllel szembeni gazdasági szankcióit további 6 hónappal, 2017. január 31-ig meghosszabbította a kelet-ukrajnai elhúzódó összetűzések miatt. A Kereskedelmi Főigazgatóság (DG Trade) munkatársaitól származó információk szerint kínai piacok váltották a tilalom miatt elvesztett orosz piacokat. Azonban Moszkva engedményeket tesz a baromfi, marhahús és száraz, illetve fagyasztott zöldségek tekintetében, miután a helyi gyártók alapanyag-beszerzési kihívásokkal küzdenek ezen termékek előállításánál.

(AGRAFACTS)

KAP Zöldítés: előzetes elemzés szerint kis hatással bírnak a zöldítés intézkedései

A tavaly év elején életbe lépő „zöldítés” néven ismert környezeti szabályok az EU mezőgazdasági területeinek jelentős részét érintik, állítja a kapcsolódó intézkedések hatásait áttekintő EU-s elemzés. A dokumentum szerint

a gazdálkodók kerültek az ökológiai szempontból leginkább előnyös gazdálkodási formák alkalmazását, és ezért a szabályozás hatása összességében mérsékelt maradt. Az elemzés bemutatása a CAP zöldítési szabályaira vonatkozó egyszerűsítési tervek megjelenését előzte meg, várhatóan 16 ilyen egyszerűsítő szabály lép életbe idén őszől. A 19 oldalas bizottsági munkaanyag eredményei szerint az EU szántóföldterületének 75 százalékát érintette a zöldítés részét képező vetésváltás intézkedés: 62 százalékon a három növényes, 13 százalékon a két növényes megoldást alkalmazták. A mezőgazdasági terület valamivel több mint 70 százalékán alkalmaztak valamilyen zöldítési intézkedéshez kapcsolható mezőgazdasági gyakorlatot. A szántóföld 9 százalékát jelölték ki ökológiai fókuszterületnek (EFA). Ugyanakkor a Bizottság szerint az EFA-területeken az új szabályozásnak korlátozott hatásai érvényesültek csak, mivel a legtöbb gazdálkodó a nitrogénmegkötő növények termesztése mellett döntött. A riport nem érinti a termelékenységére gyakorolt hatásokat, pedig a gazdálkodók szabályozással kapcsolatos aggódalmái leginkább ehhez a témakörhöz kapcsolódnak.

(AGRAFACTS)

Élelmiszerkönyvi változások a jobb minőségű élelmiszerekért

A Magyar Élelmiszerkönyv Sütő-és cukrászipari termékek Szakbizottság napokban kibővített ülésének középpontjában a Magyar Élelmiszerkönyv, az élelmiszerekkel kapcsolatos állítások és a tápérték jelölés állt.

A Magyar Élelmiszerkönyv Sütőipari termékek előírásainak célja, hogy a mindannyiunk asztalára jó minőségű és biztonságos termékek - kenyerek és péksütemények – kerüljenek, ezért az előírás számos új kenyérfajtát von szabályozás alá. Ezek az új termékek az egészséges táplálkozás igényeinek megfelelő összetételű termékek, mint például a Graham kenyér, a Teljes kiőrlésű kenyér, a Tönkölybúza kenyér, a Kukoricás kenyér, és a megújult

összetételű Búzakenyér, Rozsos kenyér, Rozskenyér.

Az előre csomagolt élelmiszerekénél – néhány kivételtől eltekintve – 2016. december 13-ától kötelező lesz a tápértékjelölés, amelynek nagy szerepe van az egészséges táplálkozásban. Az elhízás napjainkban ugyanis komoly kihívást jelent, hiszen Magyarországon a felnőtt lakosság több mint 60 százaléka túlsúlyos vagy elhízott.

(FM Sajtóiroda)

„Best of the best” díjat kapott a Pannon Magbank LIFE+ program

Május végén az Európai Bizottság „Best of the best” címmel tüntette ki és Európa 6 legsikeresebb LIFE-finanszírozású természetvédelmi programja közé választotta a Földművelésügyi Minisztérium által is támogatott Pannon Magbank LIFE+ programot.

Az értékelésben a 2015-ben lezárult természetvédelmi projektek vehettek részt. A díjakat 2016. május 31-én, a Green Week rendezvénysorozat keretében adták át Brüsszelben, ahol a díjazottaknak lehetőségük volt bemutatni természetvédelmi programjukat. A Növényi Diverzitás Központ (NöDiK) koordinálásával megvalósult programban társult kedvezményezettként vett részt a MTA Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézete (MTA ÖK ÖBI), valamint az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, a pályázathoz a Földművelésügyi Minisztérium biztosított társfinanszírozást.

A példanélküli törekvés első lépéseként létrejött a Pannon Magbank, amely az öt éves program végére a hazánkban vadon élő őshonos flóra mintegy 50 százalékának, azaz 800 fajnak a begyűjtését és magbanki tárolását vállalta. A program nemcsak sikeresen teljesítette, hanem meg is haladta a vállaltakat, és 2014 végéig mintegy 910 faj 1853 magtételének gyűjtését és tárolását valósította meg, amely magában foglalta 204 védett faj 364 magtételét, és 45 fokozottan védett faj 76 magtételét.

(FM Sajtóiroda)

III. Szemelvények az AKI munkáiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk fontosabb megállapításait ismertetjük.

Az agrár-kockázatkezelési rendszer működésének értékelése 2014

Kedvezően alakultak az időjárási feltételek 2014-ben, az egész országra kiterjedő káresemény, amely a gazdák jelentősebb csoportja tekintetében súlyos, 30 százaléknál nagyobb hozamértécsökkenést eredményezett volna nem volt. Az I. pillérben belül a szántóföldi növények és az ültetvények lefedettsége szinte teljes, 90-100 százalék körüli, míg, a zöldségféléknél igen eltérő, 4-100 százalék közötti volt. A II. pillér esetében a díjtámogatott biztosításokkal lefedett terület a legtöbb szántóföldi növény esetében elérte vagy meghaladta a 20 százalékot, az ültetvénykultúráknál 1-13 százalék közötti volt a tárgyévben. A főbb zöldségfélék esetében rendkívül nagy eltérések mutatkoznak a biztosítottság növekedése és területi lefedettsége között. Az I. pillérnél 2014-ben a kedvező időjárási feltételek következtében a kárbejelentések száma 60 százalékkal, a bejelentett területek pedig 70 százalékkal csökkentek az előző évi értékekhez képest. Az I. pillérben a legnagyobb területet érintő káresemény a belvíz-kár volt, és továbbra is a kukoricára, napraforgóra és az almára igényelték a legnagyobb összegű kárenyhítő juttatást. A II. pillérben a jég-, aszály-, árvíz-, tűz-, tavaszi fagy és viharkár térítésére került sor, és a kukorica, a búza, az alma és a kajszi káraitra fizették ki a biztosítók a legnagyobb kártérítési összegeket. A kárhányadok az I. pillér esetében jelentősen csökkentek. A szántóföldi kultúráknál az előző évi 10 és 80 százalék közötti kárhányadok 1-40 százalék közötti kárhányadértékekre mérséklődtek. A II. pillérben az „A” típusú biztosítás kárhányada 30 százalékot, a „B” típusú biztosításé 2-3 százalékot, a „C” típusú biztosításé pedig 10 százalékot csökkent az előző évi kárhányad értékekhez viszonyítva. A II. pillérben a biztosítási díjtételek 2013-ról 2014-re gyakorlatilag nem változtak sem az „A”, sem a „B”, sem a „C” biztosítások esetében. Az I. pillér esetén továbbra is megfigyelhető, hogy kárenyhítő juttatásban elsősorban a kisebb, zöldség-gyümölcs-termelő, kedvezőtlenebb természeti adottságú területeken gazdálkodó üzemek részesültek. A II. pillérnél az alacsony kárhányadok miatt a termelői díjbefizetések összege jelentősen meghaladta a

biztosítói kárfizetések összegét. Mivel a termelőket 2014-ben nem érte jelentős károsodás, ezért mind a Kárenyhítési Alapban, mind a biztosítók tartalékalapjaiban nőttek tartalékok, melyek egy esetleges kedvezőtlen év esetén a termelők rendelkezésére bocsáthatók. Javasolt a rendelkezésre álló támogatások hatékony felhasználása érdekében a biztosítási konstrukciókon változtatni oly módon, hogy azon növénykultúrák esetében legyen magasabb a díjtámogatás intenzitása, ahol erre a magasabb díjak és a gyenge penetráció miatt szükség van, míg azon kultúrák esetében, ahol alacsonyak a díjak és kedvező a penetráció, javasolt a díjtámogatás csökkentése. Megfontolandó a jelenlegi biztosítási díjak revíziója, csökkentése, ami növelheti a kockázatközösséget is. (Agrárgazdasági Információk sorozat.)

Az élelmiszeripar pénzügyi helyzetének vizsgálata

Az elemzés az élelmiszeripar pénzügyi helyzetét vizsgálja az ágazatba tartozó vállalkozások mérleg- és eredményadatai alapján. Az elemzés az ágazati szintű helyzetfeltárás mellett kiterjed a főbb alágazatok, illetve szakágazatok áttekintésére, valamint az egyes méretkategóriák szerinti vizsgálatra. A vizsgálat eredményeképpen az élelmiszerfeldolgozás pénzügyi helyzetét illetően meglehetősen negatív kép rajzolódik ki. A vizsgált, mintegy tízéves időszak (2003–2013) tőkekivonással, eladósodással, piacvesztéssel, az élelmiszeripari vállalkozások elaprózódásával, a jövedelmezőség romlásával írható le. Az élelmiszeripar az elmúlt időszakban fokozatosan kettős szorításba került. Az egyik oldalon az ágazati szereplők a világpiaci árak által determinált alapanyagár-növekedéssel szembesültek, s ezt a növekedést a másik oldalon termékeik áraiban csak nagyon korlátozottan tudták érvényesíteni a stagnáló szűkülő fogyasztás és a gyenge fizetőképes kereslet mellett. Magyarországon az élelmiszeripar nem rendelkezik a fejlesztéshez szükséges erőforrásokkal, fejlődéséhez külső segítség elengedhetetlen. Mélyebben és részletesebben vizsgálva az ágazat pénzügyeit megállapítható, hogy a negatív tendenciák nem érintettek egyformán minden al- és szakágazatot, bár a kivételek szám kevés. (Agrárgazdasági Információk sorozat.)

A humánerőforrás helyzete a hazai élelmiszer-gazdaságban

Az élelmiszer-gazdaság fejlesztése nem alapozható kizárólag technológiai beruházásokra, a versenyképesség növelése szakképzett, képezhető, illetve alkalmazkodni képes, magasabb jövedelemmel és társadalmi elismertséggel motiválható munkaerő bevonását, foglalkoztatását igényli. A hazai élelmiszer-gazdaságban az egyik legnagyobb kihívást a megfelelő számú és minőségű humánerőforrás biztosítása jelenti. A támogatáspolitikai, szabályozási környezetben bekövetkezett változások, valamint a makrogazdasági és társadalmi hajtóerők által is meghatározott, területileg tagolt hazai élelmiszer-gazdasági foglalkoztatás jelentőségét mutatja, hogy az elmúlt években bekövetkezett szerény mértékű növekedés eredményeként 2015-ben közel 350 ezer fő számára kínált munkát. Közülük 203,2 ezren a mező- és erdőgazdaságban, 140,3 ezren az élelmiszeriparban tevékenykedtek. Elemzésünk eredményei szerint az ágazati munkaerő-utánpótlás folyamatossága olyan képzési rendszer kialakítását igényelné, amely korszerű ismereteket közvetít, gyakorlatorientált, követi az ágazatban végbemenő technológiai fejlődést és a gazdaságvezetéshez nélkülözhetetlen menedzsmentképessegek fejlesztésére is hangsúlyt helyez. Az ágazati sajátosságként jelentkező szezonális munkaerőigény rugalmasabb elszámolást, éves munkaidőkeret alkalmazását teszi szükségessé. A pályakezdők, fiatalok pályán tartása szempontjából a pályán maradási hosszú távon a bérhelyzet javítása, tulajdoni részesedés és életpályamodell kidolgozása ösztönözné. A magyar piac nyitott, a hazai gyártású műtrágya mellett jelen vannak a külföldi termékek is. A kisebb szereplők értéknövelt szolgáltatásokkal, rés piacokra betörve tudják stabilizálni helyzetüket. Az inputpiacon az új szereplők megjelenését erősen korlátozza a magas belépési költség. A legnagyobb forgalmazók mellett a közepes cégek is horizontális, több inputanyagot átfogó stratégiát folytatnak, a műtrágya- és növényvédőszer-forgalmazás jellemzően együtt jár és a cégek a termékek mellett szaktanácsadást, szolgáltatást is nyújtanak a termelőknek. A nagyobb inputforgalmazók terménykereskedelemmel is foglalkoznak, lehetővé téve a termelőnek, hogy terménnyel fizessen. A többségi külföldi tulajdonban lévő cégek biztos anyagi háttérrel rendelkezve stabilabbak a piacon, ami mind a beszerzés, mind az értékesítés során előnyt jelent számukra.

A termelők árérzékenyek, beszerzés előtt a környezetükben található forgalmazóktól árajánlatot kérnek és a számukra legkedvezőbbet – jellemzően a legolcsóbbat – választják. A műtrágya esetében szinte csak az ár az egyetlen tényező, amely meghatározza a döntést. A kis és közepes méretű területen gazdálkodókat a legtöbb forgalmazó kiszolgálja, de a legnagyobb forgalmazók kevésbé kedvező feltételekkel, mint a nagy területen gazdálkodókat. A kisebb forgalmazók nem tudnak versenyképes feltételeket kínálni a legnagyobb, több ezer hektáron gazdálkodó termelőknek. A kis- és közepes kereskedők inkább a kis- és közepes gazdaságokra fókuszálnak, ahol nagyobb szerepe van az egyéb feltételeknek (személyes kapcsolatok, gyorsaság, rugalmasság stb.). A kis- és közepes termelők erősödésével, a nagy gazdaságok számának csökkenésével várhatóan javulni fog a kis- és közepes forgalmazók helyzete is. (Szerzők: Hamza Eszter – Rácz Katalin – Juhász Anikó – Biró Szabolcs, Gazdálkodás 2016. 3. szám.)

GMO-mentes szójára alapozott takarmányozás kilátásai Magyarországon

Az Európai Unió fehérjetakarmány-szükségletének 31 százalékát képes belföldi piacról biztosítani, ezért az önellátás mértékének növelése érdekében a szója és egyéb alternatív fehérjeforrások termesztése egyre nagyobb támogatást élvez. Az importfüggőség dacára globális szinten az EU a legnagyobb piaca a magas felár mellett értékesített, fenntarthatósági tanúsítványokkal és GMO-mentes jelöléssel ellátott szójababnak és származékainak. Ez összefügg a nyugat-európai tagországokban tapasztalt társadalmi felelősségvállalás erősödésével. A GMO-mentes szójadara-felhasználás például az EU-ban elérte az 5 millió tonnát 2014-ben, a teljes kereslet 15 százalékát.

A fehérjeimport-függőség Magyarországon is jelentős. Ennek ellenére a kormányzat a GMO-mentes növénytermesztés iránti kötelezettségvállalása mellett a takarmány-előállításban és az élelmiszer-termelésben is kívánatosnak tartaná a GMO-mentességet, különösen hazai fehérjebázisra alapozva. A tanulmány célja annak megállapítása, hogy az egyébként alacsony fehérje-önellátottság mellett van-e realitása középtávon a GMO-mentes szójadarára alapozott takarmányozásnak Magyarországon.

Jóllehet Magyarország kormánya elkötelezett a GMO-mentes termelés iránt, a cél eléréséhez szükséges

stratégiai lépések és támogató eszközrendszerek meghatározása a teljes értéklánc mentén hiányzik. A belföldön termelt GMO-mentes szójabab mintegy 60 százaléka a külpiacra kerül, vagyis a szükséglet kielégítéséhez alig járul hozzá. A magyarországi GMO-mentes szójababtermelés felfuttatását egyelőre a KAP 2015–2020 termeléshez kötött támogatása segíti, ám a szója termőterülete a legvalószínűbb scenárió szerint is legfeljebb 100 ezer hektárra növekedhet öt éven belül. A termesztési színvonal javulása mellett ez optimista esetben is 286 ezer tonna szójabab termelését teszi lehetővé, azaz változatlan állatállomány mellett is csupán az éves szójadara-szükséglet felét elégítené ki 2020-ban. A szójadara iránt fennmaradó igény GMO-mentes importból való biztosítása

azonban jelentős többletterhet róna az értéklánc szereplőire, értéke a sertésstratégiában megfogalmazott 6 millió darab sertés figyelembevétele mellett meghaladhatja a 12,8 milliárd forintot 2020-ban. Ugyanakkor az élelmiszeripar GMO-mentes élelmiszer-előállításba történő bekapcsolódását elősegítő kutatások, a fogyasztók preferenciarendszerét vizsgáló felmérések, és nem utolsósorban a GMO-mentes védjegyrendszer hatásmechanizmusának tanulmányozása elősegítheti a Magyarországon termelt GMO-mentes szójabab és származékainak belföldi piacon maradását, és ezzel hozzájárulhat a magas hozzáadott értékű élelmiszerek előállításához. (Szerzők: Tikász Ildikó Edit és Varga Edina, Gazdálkodás 2016. 2. szám.)

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete táblázatokból áll, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt három év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

6. táblázat: A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban (2013–2015)

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszer-ipari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP-termelés- ben	beruházásban	foglalkoztatott- ságban ^{a)}	foglalkoztatott- ságban	exportban ^{b)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2013	3,8	5,9	4,7	3,3	8,1
2014	3,8	5,9	4,6	3,5	9,0
2015	3,0	4,2	4,8	3,3	8,5

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} SITC (ENSZ-nómenklatúra) szerint. Nem tartalmazza az olajos magokat, állati olajokat és zsírokat, növényi olajat és zsírt, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

Forrás: KSH, AKI

7. táblázat: Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint (2013–2015)

Megnevezés	2013		2014		2015	
	október–december					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	177,5	91,8	196,1	110,5	206,0	105,0
Ipar	1 209,3	105,1	1 268,6	104,9	1 297,9	102,3
Élelmiszeripar	139,5	109,3	147,1	113,8	136,6	92,9
Nemzetgazdaság	3 969,5	102,7	4 141,7	104,3	4 259,3	102,8

Forrás: KSH

8. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások összege és forrásai (2014–2016)**

millió HUF

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2014			
Nemzeti támogatások	–	98 938	98 938
EU társfinanszírozású támogatások	279 328	103 419	382 747
Közvetlen EU kifizetések	398 518	–	398 518
Összesen	677 846	202 357	880 203
2015			
Nemzeti támogatások	–	82 790	82 790
EU társfinanszírozású támogatások	206 299	82 793	289 092
Közvetlen EU kifizetések	402 085	–	402 085
Összesen	608 383	165 583	773 966
2016. évi aktuális előirányzat			
Nemzeti támogatások	–	86 069	86 079
EU társfinanszírozású támogatások	94 410	27 833	122 243
Közvetlen EU kifizetések	483 504	–	483 504
Összesen	577 914	113 902	691 815
2016. I. negyedévi kifizetés			
Nemzeti támogatások	–	29 790	29 790
EU társfinanszírozású támogatások	756	2 490	3 247
Közvetlen EU kifizetések	128 339	–	128 339
Összesen	129 096	32 280	161 376

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

9. táblázat: **Földterület művelési ágak szerint (2013–2015)**

Megnevezés	2013	2014	2015
Szántó	4 326	4 331	4 332
Gyümölcsös	92	93	92
Szőlő	82	81	81
Gyep	759	761	762
Mezőgazdasági terület	5 340	5 346	5 346
Erdő	1 934	1 938	1 940
Nádas	65	65	65
Halastó	37	37	36
Termőterület	7 376	7 386	7 388
Művelés alól kivett terület	1 927	1 917	1 916
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

10. táblázat: **Őszi vetésterület (2013–2015)**

Megnevezés	2013	2014	2015
Őszi vetés összesen	1 690	1 728	1 619
Gabonafélék vetése	1 457	1 499	1 383
ebből: búza	1 082	1 082	979
durumbúza	15	19	17
rozs	36	43	34
tritikálé	123	132	115
őszi árpa	201	224	239
Repce	233	212	236

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

11. táblázat: **Műtrágya-értékesítés alakulása (2013–2015)**

Megnevezés	2013	2014	2015
Műtrágya-hatóanyagban, ezer tonna	490	487	520
Ebből: nitrogén	343	327	358
foszfor	76	82	81
kálium	71	78	80
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	92	91	97
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	107	106	113

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

12. táblázat: **Növényvédőszer-értékesítés szercsoportonkénti alakulása (2013–2015)**

Megnevezés	2013	2014	2015
Értékesített növényvédő szer	23 392	29 093	27 528
Ebből: gombaölő szer	4 717	5 744	5 699
rovarölő szer	4 832	6 385	5 491
gyomirtó szer	9 115	9 116	9 121
egyéb szer	4 728	7 847	7 215

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

13. táblázat: **Növénytermelés hozamai (2013–2015)**

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Kalászosok	6 819	7 257	7 455
ebből: búza	5 058	5 262	5 284	4,6	4,7	5,1
árpa	1 062	1 275	1 428	4,1	4,4	4,8
Egyéb szántóföldi növények						
Burgonya	487	567	412	21,7	25,6	22,7
Cukorrépa	991	1 067	886	52,7	69,2	57,7
Szója	78	115	..	2,1	2,7	..
Napraforgó	1 484	1 597	1 543	2,5	2,7	2,5
Kukorica	6 756	9 315	6 545	5,4	7,8	5,7
Silókukorica és csalamádé	2 383	2 584	..	23,4	30,4	..
Zöldségfélék						
Csemegekukorica	497	467	..	16,0	15,2	..
Paradicsom	136	153	..	67,0	72,0	..
Zöldpaprika	77	84	..	34,0	39,0	..
Vöröshagyma	60	62	..	25,8	21,0	..
Gyümölcs						
Őszibarack	44	39	..	8,2	7,1	..
Alma	592	780	..	17,7	23,5	..
Körte	28	21	..	9,2	7,2	..
Szőlő	451	406	..	6,5	5,7	..

Forrás: KSH

14. táblázat: **Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése (2014–2016)**

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}			darab
	2014. I. negyedév	2015. I. negyedév	2016. I. negyedév	
Kerekes traktorok	575	468	471	
Gabonakombájnok	b)	35	24	
Önjáró rakodók	55	44	36	
Talajművelő gépek összesen	792	651	678	
ekék	57	89	49	
tárcsás talajművelők	91	71	81	
magágykészítők	199	146	186	
Vető- és ültetőgépek összesen	307	209	172	
gabonavető gépek	48	40	42	
kukoricavető gépek	209	139	93	
Tápanyag-visszapótlási gépek összesen	312	301	324	
műtrágyaszóró gépek	300	285	313	
Növényvédő és -ápoló gépek összesen	726	396	214	
szántóföldi permetezőgépek	172	120	105	
Betakarítógép-adapterek összesen	18	15	12	
kukoricacsőtörő-adapterek	11	8	b)	
napraforgóbetakarító-adapterek	6	5	3	
Szálaskarmány-betakarítók összesen	159	155	161	
fűkaszák	105	75	91	
rendkezelők, rendsodrók, rendterítők	49	58	53	
Bálázók összesen	52	53	31	
Mezőgazdasági pótkocsik	89	88	71	

^{a)} Használt gép értékesítése, viszonteladás és külföldi – uniós és uniós kívüli – eladás nélkül.

^{b)} Az adatvédelmi törvény miatt az adat nem megjeleníthető.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

15. táblázat: Magyarország állatállománya (2013–2015)

ezer darab

Megnevezés	2013		2014		2015	
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.
Szarvasmarha	763	783	789	802	818	821
ebből: tehén	336	345	356	359	366	368
Sertés	2 891	3 013	3 060	3 136	3 124	3 124
ebből: anyakoca	193	191	202	200	204	197
Juh	1 210	1 271	1 246	1 185	1 201	1 190
ebből: anyajuh	842	912	866	855	858	849
Ló	63	59	71	61	62	60
Tyúk	33 823	29 747	35 597	30 521	37 847	32 432
ebből: tojó	11 184	12 917	10 152	11 946	11 277	12 390
Liba	4 139	1 648	3 853	1 027	3 031	1 023
Kacsa	4 692	4 420	5 457	4 295	5 214	4 028
Pulyka	2 202	2 524	2 649	2 756	3 053	2 851

Forrás: KSH

16. táblázat: Magyarország tógazdasági és intenzív üzemi haltermelése (2013–2015)

tonna

Megnevezés	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2013	19 073	12 729	2 899	2 197	21 972	14 926
2014	18 771	13 029	3 036	2 335	21 807	15 364
2015	19 883	13 610	3 726	3 054	23 610	17 336

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

17. táblázat: Becsült vadállomány (2013–2016)

ezer darab

Megnevezés	2013	2014	2015	2016
Gímszarvas	101,6	102,1	101,4	100,0
Dámszarvas	32,7	35,1	33,7	33,9
Őz	375,0	370,6	359,2	357,4
Muflon	13,2	12,6	11,9	12,2
Vaddisznó	120,2	105,2	105,6	101,8
Mezei nyúl	479,8	445,6	461,0	414,4
Fácán	611,1	560,1	630,4	581,4
Fogoly	17,7	16,3	16,0	14,3

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

18. táblázat: **Vadállomány-hasznosítás, teríték (2012–2014)**

ezer darab			
Megnevezés	2012	2013	2014
Gímszarvas	49,8	53,1	53,7
Dámszarvas	12,5	12,8	13,9
Őz	96,5	100,4	111,5
Muflon	4,0	3,2	4,1
Vaddisznó	159,3	128,4	135,8
Mezei nyúl	85,1	76,5	84,5
Fácán	328,6	331,4	399,4
Fogoly	2,8	1,5	3,2
Pénzügyi adatok			milliárd HUF
Bevétel	20,28	19,77	20,42
Összes kiadás	18,91	19,17	19,26
Ebből: mezőgazdasági vadkár	2,51	2,2	2,19
erdei vadkár	0,14	0,13	0,12
Eredmény	1,38	0,6	1,16

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

19. táblázat: **Erdőterület, erdősültség (2012–2014)**

ezer hektár			
Megnevezés	2012	2013	2014
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 056	2 058	2 060
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 934	1 936	1 940
Erdőgazdálkodás alá vont területből:			
Állami tulajdonú erdők	1 156	1 157	1 157
Közösségi tulajdonú erdők	22	22	22
Magántulajdonú erdők	878	879	881
Erdősültség százalékban	20,8	20,8	20,8

^{a)} Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak, vadlegelők stb. területét is.
 Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

20. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek külkereskedelme (2013–2015)**

millió EUR			
Megnevezés	2013	2014	2015
Export	8 001	7 726	7 904
Import	4 464	4 671	4 899
Egyenleg	3 537	3 055	3 005

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

21. táblázat: **A búzatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban**

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	160 030	173 320	191 255	209 584	218 793
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	–1 160	10 415	13 359	4 483	5 812
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	52 888	112 026	124 425	98 279	108 970
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	33	65	65	47	50

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

22. táblázat: **A kukoricatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban**

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	217 518	221 764	235 125	252 672	284 737
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	7 821	17 166	8 868	3 176	8 905
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	109 290	185 224	112 045	93 676	156 802
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	50	84	48	37	55

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

23. táblázat: Az ipari napraforgó költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	170 185	187 128	210 161	227 655	231 394
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	-209	30 231	38 571	8 737	8 428
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	47 421	137 034	156 194	96 120	97 803
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	28	73	74	42	42

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

24. táblázat: A szójatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	193 398	214 572	221 787	249 198	240 153
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	3 736	4 018	1 639	5 621	16 217
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	74 907	85 168	84 632	98 331	124 493
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	39	40	38	39	52

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

25. táblázat: A repcetermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	179 460	204 622	229 592	240 175	257 856
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	-7 612	30 673	51 860	17 827	22 746
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	38 264	139 563	209 607	127 218	151 53
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	21	68	91	53	59

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

26. táblázat: A burgonyatermelés költsége és jövedelme a meghatározó árutermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	630 752	698 919	777 378	863 869	805 732
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	28 549	13 943	15 362	43 855	29 545
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	565 774	483 088	383 984	1 165 649	804 038
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	90	69	49	135	100

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

27. táblázat: A csemegekukorica költsége és jövedelme a meghatározó ártermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	355 179	363 720	362 019	453 636	473 897
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	2 559	14 160	13 535	11 855	10 180
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	82 978	299 976	266 330	248 194	239 105
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	23	82	74	55	50

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

28. táblázat: Az alma költsége és jövedelme a meghatározó ártermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/hektár	907 173	720 029	881 007	885 522	976 246
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/tonna	-1 006	-9 287	9 083	13 137	-5 142
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/hektár	110 994	186 443	459 204	537 297	104 861
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	12	26	52	61	11

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

29. táblázat: A tejelő tehén költsége és jövedelme a meghatározó ártermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/tehén	532 962	566 550	639 852	619 614	678 253
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/liter	3,77	13,97	11,75	17,86	21,61
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/tehén	164 346	241 059	214 981	279 438	330 212
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	31	43	34	45	49

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza^{b)} Támogatásokat is tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

30. táblázat: A bikahizlalás (élő súly) költsége és jövedelme a meghatározó ártermelő gazdaságokban

Megnevezés	Mértékegység	2010	2011	2012	2013	2014
Termelési költség összesen	HUF/kg	435	467	563	585	617
Ágazati eredmény ^{a)}	HUF/kg	60	117	75	-26	-33
Egységnyi termelési költségre jutó ágazati eredmény	százalék	14	25	13	-4	-4

^{a)} Támogatásokat nem tartalmazza

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

31. táblázat: **A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelemalakulása és jövedelmezősége (2012–2014)**

Megnevezés	2012	2013	2014
Adózás előtti eredmény, millió HUF	149 917	131 524	169 935
Árbevétel-arányos jövedelmezőség, % (adózás előtti eredmény/nettó árbevétel)	9,0	7,8	9,7
Saját-tőke-arányos jövedelmezőség, % (adózás előtti eredmény/saját tőke)	10,7	8,7	10,0

Megjegyzés: Az adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján, melyek között szerepelnek az eltérő üzleti évet választó vállalkozások is.
Forrás: NAV-adatbázis, utolsó frissítés: 2016. április 6.

32. táblázat: **Az élelmiszeripar fontosabb adatai (2012–2014)**

	millió HUF		
Megnevezés	2012	2013	2014
Kibocsátás	3 004 062	3 098 507	3 130 371
Bruttó hozzáadott érték	706 831	727 092	770 382
Árbevétel	3 408 581	3 495 539	3 528 498
Foglalkoztatottak (év/fő)	96 655	95 968	98 581

Megjegyzés: Az adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján, melyek között szerepelnek az eltérő üzleti évet választó vállalkozások is.
Forrás: NAV-adatbázis, utolsó frissítés: 2016. április 6.

33. táblázat: **Főbb élelmiszer-ipari szakágazatok árbevétele és eredménye (2012–2014)**

	millió HUF					
Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Húsfeldolgozás, -tartósítás	382 124	361 669	355 273	-2 491	944	6 264
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	285 889	306 802	324 452	-928	3 964	9 611
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	107 714	114 107	120 074	-2 544	1 285	1 620
Gyümölcs, zöldség feldolgozása	217 934	280 559	300 806	10 953	7 850	13 535
Tejtermék gyártása	267 987	276 406	307 318	227	1 911	1 990
Malomipari termék gyártása	142 288	141 034	127 286	4 439	4 080	4 800
Haszonállat-eledelel gyártása	216 682	241 603	250 024	3 240	6 646	6 606
Hobbiállat-eledelel gyártása	80 565	90 432	99 768	3 754	5 974	7 855
Tésztafélék gyártása	37 042	42 799	40 831	794	1 838	1 342
Sörgyártás	133 824	136 286	138 778	-11 772	-4 217	-4 806
Üdítőital gyártása	189 814	198 097	190 614	1 193	749	3 956
Dohányipar	194 595	165 904	151 692	-2 403	-9 674	-464
Összes szakágazat ^{a)}	3 404 667	3 495 539	3 528 498	54 288	77 092	96 780

^{a)} Tartalmazza a felsoroltakon kívüli szakágazatokat is.

Megjegyzés: Az adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján, melyek között szerepelnek az eltérő üzleti évet választó vállalkozások is.
Forrás: NAV-adatbázis, utolsó frissítés: 2016. április 6.

